

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Хакасия

Муниципальное образование Ширинский район

МБОУ Бело-Балахчинская ОШ №20

УТВЕРЖДЕНО

директор

Петренко С. В. _____

Приказ №76 от «30» 08 2024 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
по учебному предмету
Родная «хакасская» литература
3-4 классы
(начальное общее образование)

Полған наўгренчинің предметтіўгренген хоостыра, ўгреніс салтарларын тузалан полчатханы хоостыра паза предметче чидіглері (Личностные, метапредметные и предметные результаты освоения учебного предмета).

«Хығырчаңкинде» предметті өөншколада ўгренген соонда, полған наўгренч **сағыс-көгіс алғыдар салтарлар (СКА) (личностные результаты)** пілерге кирек:

СКА-1. Хакас литературазының произведениелерің хығырып, Ада чир-сууна, пос чиріне паза төреен тіліне, оларның тархынына хынары паза пасха чоннарнаң ынархастығ полары; посты поэзының чонының чардығы полчатханың оңарары;

СКА-2. Пос тілін, чонының тархынын паза культуразын пілері; тилекейдегі чоннарның культуразын пілері, аны улуғлиры паза паалап полары;

СКА-3. Россияның көп чонның хазнаның кибірліг чуртазын, культуразың сизінері паза Чир-суғ үчүн турызар көңніліг полары;

СКА-4. Ыгредігде нандырығлығ полары, пілістер аларға азых көңніліг полары; посты сыбыра ўгренерге, наа пілістер аларға көстирі; ўгреніс тузындох, профессия таллап, ағаа тимненері паза өнетін пілістер алары; тоғыстар идерге көстенері, иткен тоғыстың паалығ сарин сизінері;

СКА-5. Произведениедегі хоосомалар хоостыра поснаңтиң паза улуғкізілер аразында орта тудынарға ўгренері;

СКА-6. Ыгренчілернің пос көрізін, сағызын арачылап полары паза удур-төдір чоох алызарға көнігері; олғаннарның постарын аймах чоннар аразында, школа өмезінде турыстығ тудынарын тыыдары;

СКА-7. Ыгреніскізінің чуртазында улуғ кирексініс паза тузаполчатханын сизінері;

СКА-8. Полған наўгренчинің хазыхондайлығ чуртир көңнін, сағызын тыыдары, чайаачызын, пос көрізін чуртасха алғыдары; постың итчеткен киректері үчүн нандырығ тут поларына ўгренері; чолда, тасхар, сағыбаан саайлар тузында орта тудын пілеріне көнігері;

СКА-9. Поснаң тиң дее, кічіг дее, улуғ даа кізілернең ўгредігде, халых чон чуртазында тіл алыс поларына ўгренері;

СКА-10. Сөбіре кізі чуртазында иң аарластығ нима полчатханын сииртері; пос сөбірезін хайраллиры.

Өөншколаның программазы хоостыра ««Хығырчаңкинде» предметті ўгренген нер.

предметче алғым салтарлар (ПА) (метапредметные результаты) поларға кирек:

ПА-1. Хоос произведениелернің оңдайлары хоостыра ибіркі чуртастың оңдайларын, алызығларын, өтіре сизініп, пір улуғ көрімніг полары паза аймах-пасха культураларның, киртіністернің, чоннарның пасхалалчатханын оңарары, пілері;

ПА-2. Хоос литература пастыра ибіркі чир-чайаанға көрістерін амғы науканың чидіглері, чонның чуртазы, культура, тіл паза духовнай культура тилеені хоостыра пүдіргені;

ПА-3. Хакас литературазының уроктары полған на кізіні улуғлап пілеріне, ағаа чахсы хайарына, полған на кізінің сағызын, полған на чонның тілін, культуразын, тархынын улуғлап пілеріне ўгренері; полғанынаң на чоох алыс полары;

ПА-4. Хоос литература тоғыстары пастыра ибіркі чайааныхайраллирға көнігері;

ПА-5. Хоос литература пастыра Россияның паза тилекейнің хоос паалығ тоғыстарын паалап пілері.

ПА-6. Чоохапарарының пайкөрімнерін пілерге (хығырарға паза орта ўннендірерге);

ПА-7. Искен алай хығырған нименің өөн сағызын алай кирек чардығын таап поларға; искен нимені толдыра, хысха хахти алай таллап читір поларға;

ПА-8. Аймах-пасхасарыхтар даңалылған тексттернің өөн сағызын таап пілерге;

ПА-9. Аймах-пасхас өстіктернең, книгаларнаң, Интернет материалларынаң паза ан. пасх. тузаланып, кирек материаллар таап, орта тузалан пілерге;

ПА-10. Посалынха алай класснаң хадаидер тоғыстың пөгінін, аныңизерізіноңнирға, тоғыс хоостыра чидіглерні паалап поларға;

ПА-11. Искен алай хығырған текстті план, конспект хоостыра чоохтап алай аннотация пазып

читірполарға;

ПА-12.Пирілгенсарыхчоохситуациязыхоостыра,аймах-пасхастильлернеңтузаланып,тексттер пүдірерге;

ПА-13.Чоохтазығдатілніңпрайондайларынкибірли тузаланарға;

ПА-14.Постыңчооғынсизінерге,паалапполарға,чоохтаиділгеналхаастарнытузында түзедерге; пос пасхан текстті чахсыландыарға паза түзедерге;

ПА-15. Улуғ искіріглернең арғыстарының алнында чоох тут поларға; постың сағызынчитіріп, аны киречілеп, талазыңларда паза үзүріглерде аралазарға;

ПА-16.Хакаслитературазыпредметчеалғанпілістернең,көнігістернеңчуртаста,пасха предметтер үгренчетсе, тузалан поларға;

ПА-17.Аймах-пасхачоннараразындапосчонныңкибірлитудынызынантузаланполарға.

«Хығырчаңкинде»предметтіүгренгенхоостыраүгренілерніңпредметсалтарлары (II)

(предметные результаты) полчалар:

П-1.Ұгренчілерніңчазына,көрізінекилістірехооспроизведениелерніңпөзікпаалиин сизінері;

П-2.Ұгренчілерніңондайларынсизініп,произведениедегіхоосомаачөпсінеріпазааныорта паалирға көнігері;

П-3. Хакас литературазының тузазынаңар, аның культуранаң палғалыстығ полчатханынаңар, чонның чуртазындағы тузазынаңар оңнаныстары;

П-4.Хакаслитературазыныңгуманитарнайнаукалардағыорнынпазааныңүгредігдегі тузазын оңарчатханы;

П-5. Хакас литературазының өөн оңағларын пілері, оларны үзүрері, аймах чоох ситуацияларында оларнаң килістіре тузалан пілчеткені;

П-6.Постілініңпай,сілігполчатханыноңниры,хоослитературадаңалылғантексттіүзүрчетсе, чоохтың иптiг паза кибірліг полчатханың сизініп пілчеткені.

П-7. Хығырығның кізінің сағызы алғырында улуғ тузазын сизінері;хығырығнынаа пілістер алхаң оңдай чіли сыбыра кирексирі; посты пучир үстүнде аның чардығына санирына үгредері;

П-8.Литературанычонныңкультуразыныңпаалығчардығыполчатханыноңарары;

П-9.Постілінеңпазылғанпроизведениелерніңхооссариларыхоостырапостілініңпайып, сілиин сизінгені;

П-10. Пөзік пілістіг, хоос произведениелерні эстетика саринаң паалап полчатхан хығырығхыны тимнирі; пос туста хығырар кинделерні таллап пілері;

П-11. Хығырған произведениені орта паалап пілері, оларның хоостыра пасха-пасха чоннарның культуразын орта оңарары;

П-12.Ұгренчініңхоосчайаачыузынөскіері,хығырғанпроизведениеніпасхасарых тоғыстарынаң пасхалиры;

П-13. Хығырған тоғыс хоостыра тиксі анализ ит полары, орта паалиры; аның хоостыра чоохпүдірері, прай көңні-сағызынаң чайаачы тоғысты пілері;

П-14.Произведениеніңхооссариларынортасизінері.

Программаның үгредіг пүдізі
(Содержание программы):
2 класс

Программаның үгредіг пүдізі	Частар саны
Ойын-сананыстар	1
Аң-хустарның ырлары	1
Сөспектер	1
Таптырғастар	1
Табырах чоохтаныстар	1
Абаканкөрік (Хакас чонының нымағы)	1
Абапазакүске (Хакас чонының нымағы).	1
«Хыйға» оолах (чон чоогынаң)	1
Сынахтығлығтоғыс	1
Работана дошибками. Л. Толстой. Пабызапазоолары (Басня)	1
Адай пазааның көлегі	1
Обезьянапазагорох (Басня)	1
К. Ушинский. Ікі салда. Хада – тарғынчах, алынча-эрістіг	1
Сынахтығлығтоғыс	1
К. Нербышев. Чайғы хоос. Чистегес. Харычых	1
М. Кильчичаков. Хулунычых. Чылтыстар. Турналар	1
Е. Тыдымаева. Тиінічек. Хайчычых. Мискечек	1
Т. Казанаева. Парыс. Хосхар. Хуну	1
Г. Казачинова. Сыбы-сыбычых. Чірібіс-ібібіс	1
И. Костяков. Тааннар. Парчығас	1
А. Пушкин. Хысхыиртен. Тілбестеен В. Майнашев	1
И. Боргояковти. Сурнағастар. Айсілии. Сөстеріпазакөо	1
Сынахтығлығтоғыс	1
Флағычаам. Сөстері Г. Казачиновани, көо Н. Катаевани	1
Часхы. Сөстері Г. Казачиновани, И. Боргояковти	1
Н. Тиников. Школада. Пастағытамах (Улуғ чоохтаң үзік)	1
Л. Толстой. Ала парыспазаадайычых (Полғанниме)	1
Г. Казачинова. Айас («Пістиңаалныңолғаннары чоохтаң үзік»)	1
Л. Толстой. Тиміренңхаластаапчалар	1
А. Халларов. Уучам («Халастадиі» чоохтаң үзік)	1
Сынахтығлығтоғыс	1
Н. Носов. Кирекчарадың («Көглигсемьячых» чоохтаң үзік)	1
Соохнаң Сооғычых. (Литвачонының нымағы)	1
Чүссағыс (Алтай чонының нымағы)	1
Прай	34

Программаның үгредігпүдізі
(Содержание программы):
3 класс

Программаның үгредігпүдізі	Частарсаны
Хазыхойыны	1
Сорыхсөökойын	1
Позыңнысыныхта	1
Сөспектер. Таптырғастар. Табырахчоохтаныстар	1
Сынахтығлығтоғыс	1
С.П.Кадышев. Парбанахтораат. (Хакасчоныныңнымағы)	1
С.П. Кадышев. ХарғанаңПаға. (Хакасчоныныңнымағы)	1
С.П.Кадышев. Пүұрпазаөскічектер. (Орысчоныныңнымағы)	1
С.П.Кадышев. Теертпек. (Алтайчонының нымағы)	1
Позыңнысыныхта	1
М.Е.Кильчичаков. Чатхан. Хомыс. Хозанах. Тиинічек. Түлгүчек	1
М.И.Костяков. Пызочах. Пағачах. Н.Е.Тиников. Чахайахтар	1
Сынахтығлығтоғыс.	1
В.Г.Майнагашев. Чахайахкүні. Сығырайлар. Г.В.Кичеев. Иртен. Ұгречее	1
А.А.Баинов(ПаинСаа). Чиитпитұғасхысхырча. Чайғы. Харычахтыкем пасча. Позыңнысыныхта	1
Л.И.Чебодаева. Хоосхахнаңадайах. Таңғас	1
Позыңнысыныхта	1
И.М.Костяков. Хамностыңхузури. Пустағыкииктер	1
И.П.Топоев. Пулан. Түлгүчек. Чаапчатханхарныңсарыны	1
Л.В.Костякова. Саша–аалчы («АртаснаңКартасчоохтыңүзігі»)	1
Т.Н.Балтыржаков. Чирібіспалыхтары. Пил. Хоора.	1
Позыңнысыныхта	1
Л.Н.Толстой. Оттағы арчыхайдағпаладыр. В.В.Бианки. Хузурухтар	1
Сынахтығлығтоғыс	1
Өркечекнеңкүскечек (Хакасчоныныңнымағы)	1
И.М.Добров. Сарығ сеекнеңАт	1
Н.Е.Тиников. Питуктар. И.П.Топоев. Пасхачылголубок	1
К.Т.Нербышев. Хозанах. Айдайах. Г.Г.Казачинова. Пүұрсиспезін.	1
К.Сугоракова. Чибічектер. Хуча. Харапаар	1
А.Тюкпеев. Кемпілче?	1
ПаинСаа. Пулуттар	1
Сынахтығлығтоғыс	1
В.Янгулова. Ічемехабасчам	1
Т.Ф.Казанаева. Киик. Көрік. Порсых. Тиин. Хабан. Хозанах	1
Прай	34

Программаның үгредігпүдізі
(Содержание программы):
4класс

Программаның үгредігпүдізі	Частарсаны
Сөспектер. Таптырғастар. Табырахчоохтаныстар. Позиңнысыныхта	1
Чадыған. Хайчыпазачатхан. Хомыс	1
Сынахтығлығтоғыс	1
Н.Г. Доможаков. Харачхай. Н.Т. Нербышев (Каркей). Тиинічек. Көрік. Саасхан тойы. Ығу. Чылғайахта. Хас пораанда. Г. (Мелейек) Г. Казачинова. Тоғызың – сыйых	1
Г. (Мелейек) Г. Казачинова. Поғо. В.К. Татарова. Күн-абахайхыс. Күн-хоосхацах. Ай-пуланах. Хар-харыцах	1
Сынахтығлығтоғыс	1
Г.И. Челбораков. Я.А. Тиспереков. Махтанчамтөреемчиріме. Наңмырчаап иртті. Соохапсах. Сапхычаам. Чазыхустары	1
Каркей Нербышев. Харыцах. Күскұарығ. Чайғыда. Г. Г. Казачинова. Талғанхоор. Хайна, потхыцах	1
В.Ф. Барашков. Пүрічекпазахызыцах. Хысхыхараа. Е.П. Тыгдымаева. Иртен. Часхы чыстанча	1
Сынахтығлығтоғыс	1
И.П. Топоев. Меспек. Сыйых. Кемніңпабазыулуғ? С.Е. Карачаков. Кем прайзынаңкүстіг (Ойыннаңүзік). Порчочахтар	1
Л.И. Чебодаева. Кізіпостинаңтытхылығ. Р.П. Топоев. Пічіг (Чоохтаңүзік). Алешаныңхомзынызы. Аймирніңүлүкүні	1
Сынахтығлығтоғыс	1
Каркей Нербышев. Хакасадыпарукполған. А.Е. Султреков. Сойанағаның нымахтары	1
П.М. Боргояков. Тігенағастаң чайалғанчитіхыллығчатхан (Чоохтаң үзік). Чылтызах. Г.Г. Казачинова. Палызах. Поғо	1
Промежуточная аттестация	1
Е.П. Тыгдымаева. Күмүзек. Ахкөлхазында. О.П. Шулбаев. Силей. Ұстүмде одырған. А.В. Сағатаев. Кічицек Чилбігенек	1
Прай	17